

„Janus Pannonius magyar grammatikájának” állítólagos soproni példányáról

„Sylvester János és kora” című munkájában Balázs János azt a problémát forgatva, volt-e Janus Pannoniusnak magyar grammatikája, hivatkozott a Soproni Magyar Társaság tagjainak 1794-ben a marosvásárhelyi Magyar Társasághoz intézett levelére. „Ebben a soproniak felsorolják a náluk meglevő magyar grammatikákat, köztük Janus Pannoniusét is. Kérdés mármint, hogy e nyelvtan valamely kéziratos példánya valóban birtokukban volt-e, vagy pedig csak Baronyai Decsi és Bod nyomán említették. / A Janus Pannonius magyar grammatika-szerzőségére vonatkozó ... vitát akkor lehetne végleg lezárunk, ha a Soproni Magyar Társaság könyvtárából előkerülne Janus állítólagos művének az a példánya, amelyre a levél írói hivatkoztak.”¹

Ha ez a várakozás reménységet is rejt magában, akkor azt sajnos szerte foszlatták azok a könyvtári jegyzékek, amelyek a Soproni Magyar Társaság működésének első négy évtizedéből fennmaradtak.² E jegyzékek közül ebben a vonatkozásban a legfontosabb az a könyvtári napló, amely az említett levél keltezése körüli évekből való. E napló könyvjegyzékeket is foglal magában, ezekben pedig a nyomozott grammatika nem található. Igaz, hogy a levélben felsorolt grammatikák közül egy sem. De a többiek egyike-másika legalább a közelkorú könyvjegyzékekben, pl. a félbemaradt 1806-iban, felbukkan.

Ezt a negatívumot tudva, figyelmet kell fordítanunk arra a megkülönböztetésre, amelyet a soproni levélírók „az itt esmértes Magyar Grammatikák” és „az itt található” között tettek. Csak a fogalmazás szabatoságának hiánya miatt kél bennünk az a benyomás, hogy a felsorolt magyar grammatikák náluk mind megtalálhatók voltak. A levél értelmezéséhez segítségül szolgálnak a Peéry Rezső által közölt jegyzőkönyvi részletek. Ezekben is ott a megkülönböztetés az ismeretes és a található grammatikák közt, ismétlődik bennük a jegyzék könyvtártörténeti értékét erősen csökkentő „itt található” kifejezés. Amikor azt ígérték a marosvásárhelyieknek, hogy „ezekből ha valamelyiknek hejával volna a Tekéntetes Társaság; mi e felől tudósíttatván leg örömebb fogunk véle szolgálni”,³ akkor ezt csak az ajánlott három grammatikára értették, és nyilván azzal a gondolattal, hogy ezeket könnyen meg tudják szerezni számukra.

Egyébként is: valóban csodálatos gyűjteményük lett volna, ha a felsoroltakat mind birtokolták volna, mert akkor „található” lett volna náluk Telegdi János Rudimentája is. Ennek is csak egy kéziratot példány lehetett volna birtokukban, hiszen ki nem nyomtatták.

Nos, igaz ugyan, hogy a levélben ajánlott három grammatika címe sem található a XVIII. sz. utolsó évtizedéből való könyvtári naplóban, tehát mondhatná valaki, hogy Janus Pannonius magyar grammatikájának említetlensége nem perdöntő. Igen ám, de az ajánlottak mégis meglehettek a diákok és tanáraik birtokában, vagy éppen az iskolai nagykönyvtárban.

Mindezt ismerve és latolgatva, a Janus Pannonius állítólagos magyar grammatikája körüli vitában eszentül bizvást mellőzhető az érvelés a „soproni példánnyal”, legalább is a Magyar Társaság könyvtárával kapcsolatban.

Súlyom Jenő

¹ Budapest, 1958. 66.

² Evangélikus Országos Levéltár. Dunántúli Egyházkerület levéltára. Soproni Teológiai Akadémia. Önképzőkörök.

³ PEÉRY REZSŐ: Soproni adalék 1794-ből az erdélyi magyar nyelvemlék mozgalomhoz. Magyar Nyelv. LIII. évf. 1957. 274–278. Az idézet a 277. lapról.